

Notitie toezicht veiligheid JJI's – toezicht gesloten jeugdzorg

Inleiding

Deze Notitie is opgesteld door de Inspectie jeugdzorg.

De Notitie is bestemd voor instellingen voor gesloten jeugdzorg die voorheen een justitiële jeugdinrichting (JJI) waren (of een onderdeel van een JJI) en voor het ministerie voor Jeugd en Gezin.

Het doel van de Notitie is om duidelijk te maken wat de overgang van JJI naar instelling voor gesloten jeugdzorg betekent voor het toezicht van de Inspectie jeugdzorg.

Toeziht gesloten jeugdzorg bij voormalige JJI

Hieronder staat wat het toezicht gesloten jeugdzorg bij voormalige JJI's de komende jaren inhoudt. Er wordt aangegeven wat de voormalige JJI's kunnen verwachten aan toezicht en er wordt ingegaan op het verschil tussen het onderzoek veiligheid JJI's en het onderzoek gesloten jeugdzorg.

Toeziht gesloten jeugdzorg 2009-2012

De Inspectie jeugdzorg heeft in september 2008 het toezicht gesloten jeugdzorg nader vormgegeven.

Het toezicht bestaat uit twee onderdelen:

- een eenmalige entreetoets voor instellingen die starten met gesloten jeugdzorg;
- stapsgewijs toezicht voor alle instellingen voor gesloten jeugdzorg waarin in drie stappen thema's uit het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg worden getoetst in de jaren 2009 t/m 2012.
De eerste stap vindt plaats in 2009 en betreft het toetsen van de rechtspositie van de jongeren inclusief de toekenning van verlof.¹ De tweede stap, die in 2010 plaatsvindt betreft het toetsen van de thema's behandel- en opvoedplanning, opvoeding en personeel.² De derde stap in 2012 betreft het onderzoek naar de thema's behandeling, dagprogramma en ketensamenwerking.³

Voormalige JJI's: geen entreetoets wel stapsgewijs toezicht

Voormalige JJI's die inmiddels (gedeeltelijk) instellingen voor gesloten jeugdzorg zijn geworden, hebben in 2007, 2008 en in 2009 te maken (gehad) met het gezamenlijke onderzoek van de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie voor de Sanctietoepassing en de Inspectie van het Onderwijs naar de veiligheid in justitiële jeugdinrichtingen. Dit is het toezicht veiligheid JJI's.

De Inspectie jeugdzorg heeft besloten om de entreetoets in principe *niet* uit te voeren bij voormalige JJI's die nu gesloten jeugdzorg aanbieden, omdat de thema's van de entreetoets al in het toezicht veiligheid JJI's bij hen zijn getoetst. Als een voormalige JJI bij de afsluitende toets veiligheid JJI op sommige indicatoren nog niet de score 'operationeel' behaalt⁴, kan de Inspectie jeugdzorg deze onderdelen toevoegen aan het stapsgewijze toezicht gesloten jeugdzorg bij deze instelling.

¹ Thema 1 uit het Kwaliteitskader Gesloten jeugdzorg

² Thema 2, 4 en 7 uit het Kwaliteitskader Gesloten jeugdzorg

³ Thema 3, 5 en 6 uit het Kwaliteitskader Gesloten jeugdzorg

⁴ In de bijlage wordt het begrip operationeel toegelicht.

De inspectie voert het stapsgewijs toezicht uit bij *alle* instellingen voor gesloten jeugdzorg, dus ook bij de voormalige JJI's.

Is er sprake van dubbelop toezicht voor de voormalige JJI's en hoe verhouden de toetsingskaders zich?

Nee, want in de eerste plaats omdat er sprake is van een ander (wettelijk) kader: op het moment dat een voormalige JJI een instelling voor gesloten jeugdzorg wordt verandert het wettelijk kader en dat heeft invloed op de inhoud van het toezicht. Bij de JJI's is sprake van een justitieel kader (vastgelegd in de Bij) terwijl in het kader van de gesloten jeugdzorg verantwoorde zorg (zoals vastgelegd in de Wjz) centraal staat. Voor de inhoud van het toezicht betekent dit dat het onderzoek veiligheid JJI van de vier inspecties de veiligheid binnen de JJI betreft. Het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg geeft een nadere invulling van het begrip 'verantwoorde zorg'. De accenten van het toezicht verschillen dus, al zijn er wel vergelijkbare thema's. Het toezicht veiligheid JJI's toetst de thema's in één onderzoek. Bij de onderzoeken gesloten jeugdzorg gaat dit stapsgewijs, daarbij rekening houdend met de ontwikkelingen in de gesloten jeugdzorg, zoals vastgelegd in het Streefbeeld en de Operationalisatie en Implementatie jeugdzorg^{plus}.

Om aan te geven hoe de thema's uit de verschillende toetsingskaders zich verhouden, volgt in de bijlage ter verduidelijking een vergelijkend schema met de onderwerpen van de toetsingskaders veiligheid JJI's en de entreetoets gesloten jeugdzorg. Het onderwerp verlot dat wordt onderzocht in het toezicht van de entreetoets komt in dit schema niet voor, omdat het niet is onderzocht in het toezicht veiligheid JJI's.

Bijlage

Toetsingskaders Veiligheid JJI en Gesloten jeugdzorg entreetoets

Opmerking vooraf

De Inspectie jeugdzorg (IJZ) kent in het toezicht scores toe aan alle punten die zij heeft onderzocht, dus aan alle indicatoren. Daarbij kan de inspectie de categorieën aanwezig, afwezig, operationeel en geborgd scoren.

Afwezig wil zeggen

- dat er geen beleid is of dat het aanwezige beleid zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat is dat het beleid de medewerkers van de instelling geen informatie geeft die hen kan leiden;

Aanwezig wil zeggen

- wil zeggen dat er volledig, duidelijk en adequaat beleid is dat voldoende informatie geeft aan de medewerkers van de instelling die hen kan leiden;

De inspectie verwacht tenminste de score *operationeel*; dat wil zeggen:

- er is volledig, duidelijk en adequaat beleid aanwezig dat de medewerkers van de instelling voldoende informatie geeft die hen kan leiden;
- de medewerkers in de instelling kennen het beleid en handelen ernaar.

De inspectie verwacht dat de inrichting / instelling streeft naar een score *geborgd*, dat wil zeggen dat de leidinggevenden in de inrichting / instelling:

- zorgen voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers;
- zorgen dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt, dus dat de instelling leert van haar ervaringen; hiervoor is het nodig dat op onderdelen geregistreerd wordt wat er gebeurt.

De score geborgd vooronderstelt dat het beleid voldoet en dat de medewerkers het beleid in praktijk brengen.

Veiligheid JJI		Gesloten jeugdzorg: entreetoets	
onderwerp	verwachting IJZ operationeel	onderwerp	verwachting IJZ operationeel
Beleid preventie en beheersing incidenten (<i>Preventie en beheersing agressie en geweld</i>)	De medewerkers passen beleid preventie en beheersing incidenten toe en maken dit kenbaar aan de jongeren.	Handelwijze incidenten	De instelling heeft beleid over de handelwijze bij incidenten en voert het beleid uit.
Personele bezetting (<i>Preventie en beheersing agressie en geweld</i>)	De inzet van (extra) personeel op risicomomenten/locaties is geformaliseerd.	Begeleiding en toezicht	De instelling heeft beleid over begeleiding en toezicht op de jongeren en voert het beleid uit. Risicotaxatie mbt inzet medewerkers op groepen.
Melding, registratie en analyse van incidenten (<i>Preventie en beheersing agressie en geweld</i>)	Er is een procedure voor melding, registratie en analyse van incidenten en de medewerkers passen deze ook toe.	Handelwijze incidenten	Het beleid bevat de melding en registratie van incidenten. De uitvoering bevat het inzichtelijk vastleggen van incidenten en handelwijze.

Veiligheid JJI		Gesloten jeugdzorg: entreetoets	
onderwerp	verwachting IJZ operationeel	onderwerp	verwachting IJZ operationeel
Nazorg incidenten <i>(Preventie en beheersing agressie en geweld)</i>	Er is een procedure voor opvang en nazorg bij incidenten, de medewerkers kennen deze en passen deze toe.	Handelwijze incidenten	Het beleid bevat nazorg bij incidenten. Leidinggevend en medewerkers handelen volgens het beleid.
Informereren van jongeren <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	De inrichting informeert de jongeren over hun rechten en plichten.	Vrijheidsbeperkende maatregelen Klachtenregeling / vertrouwenspersoon <i>(Rechtspositie)</i>	Instelling bespreekt mogelijke maatregelen met de jongere. Instelling licht jongeren in over de klachtenregeling. De vertrouwenspersoon is bij jongeren bekend.
Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften zijn voor jongeren een vanzelfsprekend en geaccepteerd middel.	Klachtenregeling / vertrouwenspersoon <i>(Rechtspositie)</i>	De instelling beschikt over een klachtenregeling en een klachtencommissie die voldoet aan de vereisten
Hulp en rechtsbijstand <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	De inrichting ondersteunt jongeren actief bij het regelen van hulp en rechtsbijstand bij de behandeling van klachten.	Klachtenregeling / vertrouwenspersoon <i>(Rechtspositie)</i>	De instelling beschikt over een vertrouwenspersoon die voldoet aan de vereisten
Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	De visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties is bekend en sturend voor het handelen van medewerkers.	Vrijheidsbeperkende maatregelen <i>(Rechtspositie)</i>	De instelling heeft beleid voor vrijheidsbeperkende maatregelen dat voldoet aan de vereisten en voert de vrijheidsbeperkende maatregelen uit volgens het beleid.
Nemen / verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	Nemen en verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen gebeurt volgens op BJJ gebaseerde protocollen. De inrichting besteedt expliciet aandacht aan afwijkingen en communicatie hierover met de jongeren.	Vrijheidsbeperkende maatregelen <i>(Rechtspositie)</i>	De instelling heeft beleid voor vrijheidsbeperkende maatregelen dat voldoet aan de vereisten en voert de vrijheidsbeperkende maatregelen uit volgens het beleid.
Besluitvorming / verantwoording van intrekken vrijheden <i>(Bejegeningsklimaat)</i>	Beleid mbt besluitvorming en verantwoording bij intrekken en toekennen vrijheden wordt	Vrijheidsbeperkende maatregelen (hoe) <i>(Rechtspositie)</i>	De instelling heeft beleid voor vrijheidsbeperkende maatregelen dat voldoet aan de vereisten en voert

Veiligheid JJI		Gesloten jeugdzorg: entreetoets	
onderwerp	verwachting IJZ operationeel	onderwerp	verwachting IJZ operationeel
	consequent toegepast en is bekend bij jongeren.		de vrijheidsbeperkende maatregelen uit volgens het beleid.